

Aktualizace Programu rozvoje kraje

Změna struktury tématických oblastí Programu rozvoje kraje

Současná struktura SWOT i programové části není z hlediska řešených oblastí uspokojivě provázána. SWOT je členěna do 15 problémových okruhů, přičemž v rámci každého z nich byla provedena SWOT analýza. Programová část PRK je na jedné straně tvořena multioborovými hlavními cíli (např. v hlavním cíli 1 je řešeno podnikání, inovace, venkov, zemědělství a lesnictví a cestovní ruch dohromady) a na straně druhé cíl 4 je celý věnován pouze oblasti životního prostředí.

Rada kraje navrhuje rozdělit opatření, jež jsou v současnosti řešena v rámci dílčích cílů, do prioritních oblastí. Místo tří úrovní (hlavní cíl – dílčí cíl – opatření) tak bude mít struktura programové části PRK pouze **dvě úrovně: Prioritní oblast – Opatření**.

Navržené prioritní oblasti (*tématické zaměření prioritních oblastí*):

1. **PO 1 Podnikání, vzdělávání, výzkum, inovace** (*podpora malých a středních podniků, mezinárodní a přeshraniční spolupráce, rozvoj vzdělávací soustavy, podpora výzkumu, vývoje a inovací*);
2. **PO 2 Zdravotnictví a sociální služby, volnočasové aktivity** (*zdravotní a sociální péče, sport, tělovýchova*);
3. **PO 3 Technická infrastruktura** (*doprava, vodní hospodářství, energetika, územní plánování, krizové řízení*);
4. **PO 4 Venkov, multifunkční zemědělství, lesní hospodářství** (*venkovská sídla, udržitelné zemědělství a lesní hospodářství*);
5. **PO 5 Životní prostředí** (*krajina, hospodaření s odpady, obnovitelné zdroje energie, Agenda 21 a místní Agenda 21*).
6. **PO 6 Cestovní ruch a péče o kulturní dědictví** (*rekreace a cestovní ruch, kultura a památková péče*);

SWOT bude řešena v rámci 6 navržených prioritních oblastí (místo dosavadních 15).

Samotná aktualizace programové části PRK proběhne na úrovni opatření a bude spočívat v těchto krocích:

- 1) Přehodnocení všech opatření a případné vyřazení některých z nich;
- 2) zvážení zařazení nových opatření;
- 3) revize popisů jednotlivých opatření (vytvoření popisu v případě nových opatření);
- 4) identifikace aktivit v rámci jednotlivých opatření;
- 5) určení přednostních aktivit (maximálně 2 v rámci jednoho opatření);
- 6) revize cílových skupin v rámci jednotlivých opatření (identifikace cílových skupin u nových opatření).

Předpokládá se, že přímými nástroji pro realizaci aktivit opatření programové části PRK zůstanou především grantové programy Fondu Vysočiny a systémová podpora přímo z rozpočtu kraje (například dle pravidel ZK).

Komentář k tvorbě SWOT analýzy a programové části PRK

SWOT

S – silné stránky, W – slabé stránky

- vyjádření stavu;
- existence nějakého jevu nebo přítomnost objektu, kterým se kraj Vysočina pozitivně/negativně odlišuje od ostatních krajů ČR nebo od průměru ČR;

O – příležitosti, T - hrozby

- vyjádření procesu - v případě příležitostí chceme, aby nastal, nebo v případě hrozeb může v budoucnosti nastat;
- k vyjádření změny se používají např. slova: zvýšení, snížení, spuštění, zastavení, zlepšení, zhoršení, zavedení, zrušení, modernizace, zastarávání, využívání, ignorování apod.

Programová část PRK

Popis

Charakteristika tématu opatření, popis náplně opatření, co opatřením chceme podporovat...

Aktivity opatření

konkrétní činnosti k naplnění opatření (dříve cíle opatření), maximálně dvě aktivity přednostní – **tučným písmem**

Cílové skupiny

skupiny obyvatel nebo organizací, kterých se opatření dotýká nebo může dotýkat

Prioritní oblast 1: Podnikání, vzdělávání, výzkum, inovace

SWOT analýza

V následujícím textu je původní znění SWOT analýzy určené k aktualizaci (přepracování). Aktualizovaná SWOT analýza by měla více odpovídat komplexnímu obsahu prioritní oblasti.

Cíl společného jednání RRLZ a VVVZ:

- a) Revize a aktualizace položek SWOT analýzy
- b) Výběr položek do jedné společné SWOT analýzy pro celou prioritní oblast

Průmysl, služby, rozvoj podnikání

S.1 - stabilizovaná hospodářská situace většiny rozhodujících průmyslových subjektů kraje
S.2 - územní a odvětvová diverzifikace průmyslové výroby
S.3 - tradice průmyslové výroby
S.4 - výhodná poloha regionu vůči hlavním koncentracím domácí poptávky
S.5 - nadprůměrný podíl zahraničního kapitálu v průmyslových podnicích v rámci České republiky
S.6 – vyšší růst regionálního HDP ve srovnání s ostatními kraji
S.7 – široká nabídka ploch určených pro průmyslovou výrobu a rozvoj podnikání v kraji

W.1 - nedostatek kapitálu na zatraktivnění pozemků vhodných pro podnikání lokalizovaných mimo hlavní dopravní osy
W.2 - nízké zastoupení progresivních výrobních i nevýrobních odvětví (včetně výzkumu a vývoje) na hospodářské základně kraje
W.3 - nízká intenzita soukromého podnikání ve srovnání s ostatními kraji ČR
W.4 - nedostatečná podpora a informovanost začínajících malých a středních podnikatelů
W.5 - absence silné základny vysoké školy

O.1 – vytvoření sítě poradenských, informačních a školicích center pro podnikatele
O.2 - rozvoj služeb a výrobních aktivit vázaných na tranzitní dopravu
O.3 – rozvoj podnikání a služeb vázaných na cestovní ruch
O.4 – využití pilotních projektů pro rozvoj podnikání na území kraje
O.5 - využití prostředků EU a dalších dostupných zdrojů pro rozvoj podnikání v kraji
O.6 - využití prostředků EU pro zintenzivnění rozvoje přeshraniční spolupráce s Rakouskem a zeměmi EU
O.7 - vytvoření podmínek pro síťování malých a středních podniků za účelem vyšší prosperity a konkurenceschopnosti
O.8 - vytvoření podmínek pro zefektivnění spolupráce podnikatelské sféry a veřejné správy
O.9 – revitalizace průmyslových, zemědělských a jiných hospodářských objektů a areálů a jejich aktivní nabídka podnikatelům, včetně začínajících

T.1 - snižující se nabídka kvalifikované pracovní síly pro průmyslovou výrobu
T.2 - zpomalení rozvoj firem při nedostatku kapitálu na investice
T.3 - v důsledku nízkých příjmů obcí zhoršují se šance jejich finanční spoluúčasti při získávání dotací a rozvojových podpor
T.4 – stále trávající špatná dopravní dostupnost některých hospodářských center kraje
T.5 - riziko přestěhování významných zaměstnavatelů – investorů do jiných zemí
T.6 - ztížené získávání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v důsledku tvrdých podmínek čerpání

Trh práce a zaměstnanost

S.1 – nízká úroveň výdělků ve všech odvětvích NH je atraktivní pro zahraniční investory
S.2 – příznivá úroveň míry nezaměstnanosti v kraji (pod průměrem ČR) s výjimkou okresu Třebíč

W.1 – velmi vysoká zaměstnanost v zemědělství a lesnictví a naopak nízký podíl zaměstnaných ve všech odvětvích komerčních i veřejných služeb (ve srovnání s celou ČR)

W.2 – vysoké zastoupení nezaměstnaných absolventů škol ve všech okresech kraje Vysočina ve srovnání s průměrem ČR a nízký počet volných pracovních míst pro tuto rizikovou skupinu obyvatel
W.3 – velmi nepříznivé hodnoty ukazatele „počet uchazečů na 1 volné pracovní místo“ ve srovnání s republikovým průměrem (vyjma okresu Pelhřimov)

O.1 – existence vysoké školy jako přípravné instituce vysoce kvalifikované pracovní síly
O.2 – podpora všech forem odborného vzdělávání včetně poradenství
O.3 – využití komparativních výhod v oblasti pracovních nákladů pro získání zahraničních investorů (zejména v průmyslu)
O.4 – větší provázání sféry vzdělávání a trhu práce s cílem přiblížení se potřebám zaměstnavatelů

T.1 – růst nezaměstnanosti při pokračujícím procesu restrukturalizace v primárním a sekundárním sektoru národního hospodářství
T.2 – zvyšující se podíl dlouhodobě nezaměstnaných a v důsledku toho nebezpečí ztráty pracovních návyků a preference sociálních příjmů
T.3 – neprovázání kvalifikačních potřeb území se vzdělávací nabídkou

Školství

S.1 – dostatečná kapacita základních škol
S.2 – dostatečně široká oborová struktura středoškolského vzdělání
S.3 – dostatečná kapacita středních škol
S.4 – nadregionální význam řady středních a vyšších odborných škol

W.1 – nedostatečná nabídka vysokoškolského studia v kraji
W.2 – nevyhovující technické vybavení škol a nedostatečně obnovovaný stav budov
W.3 – nadměrná ekonomická náročnost obecních škol související s podprůměrnou velikostí a malou naplněností žáků
W.4 – nedostatečně rozvinutá integrace zdravotně postižených dětí do výuky
W.5 – nedostatečné zapojení středních a vyšších odborných škol do oblasti dalšího vzdělávání dospělých
W.6 – nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatel ve srovnání s ostatními kraji ČR

O.1 – rozvoj vysokého školství neuniverzitního typu
O.2 – koordinování vzdělávacích programů středních a vyšších odborných škol s požadavky trhu práce a s předpokládanými vývojovými trendy
O.3 – rozvoj institucí a struktur zajišťujících vazby vzdělání a trhu práce
O.4 – rozšiřování rekvalifikačních programů pro nezaměstnané a rozšiřování programů dalšího odborného vzdělávání zaměstnanců
O.5 – rozvíjení celoživotního vzdělávání s důrazem na využívání informačních a komunikačních technologií
O.6 – optimální využívání zdrojů programového financování

T.1 – prohlubující se rozpor mezi technickým vybavením škol a požadavky zaměstnavatelů
T.2 – demograficky podmíněný úbytek dětí základních a středních škol
T.3 – nedostatek kvalifikovaných učitelů I. stupně základních škol, cizích jazyků a výpočetní techniky
T.4 – zhoršující se věková a aprobační struktura pedagogických pracovníků
T.5 – zaostávání v podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel za ostatními kraji

Programová část

V následujícím textu je původní znění Programové části určené k aktualizaci (přepřacování). V popisu opatření by měla být uvedena charakteristika tématu opatření, popis náplně opatření, co opatřením chceme podporovat. V Aktivitách by měly být uvedeny konkrétní činnosti k naplnění opatření, maximálně dvě aktivity by měly být označeny tučným písmem jako přednostní.

Cíl společného jednání RRLZ a VVVZ:

c) Revize a aktualizace zaměření opatření (Popisu a Názvu)

- d) Konkretizace Aktivit, vyčlenění maximálně 2 prioritních aktivit
- e) Revize cílových skupin

Opatření 1.6: Rozvoj terciárního vzdělávání a vytváření regionálních struktur celoživotního vzdělávání a učení**Popis**

Celoživotní získávání nových znalostí a dovedností se stalo nezbytností, která podmiňuje nejen individuální rozvoj a kultivaci osobnosti, ale také rozvoj ekonomiky a zaměstnanosti. Podmínky pro přiměřený přístup k celoživotnímu vzdělávání jsou v ČR vytvořeny pouze ve vybraných městských centrech a přístup obyvatelstva k dalšímu vzdělávání v ostatních oblastech republiky je podstatně omezen materiálními i personálními podmínkami. To ve svých důsledcích brzdí rozvojové šance těchto oblastí (například absence vysokého školství), snižuje jejich atraktivitu pro vzdělané a kvalifikované vrstvy společnosti či zhoršuje uplatnitelnost pracovní síly na trhu práce.

Jako jeden z faktorů socioekonomického rozvoje regionu má celoživotní vzdělávání a učení nezastupitelné místo v rámci komplexního rozvoje lidských zdrojů. Ke stabilizovanému ekonomickému rozvoji regionu pak zvláště přispívá provázanost nabídky celoživotního vzdělávání (v krátkých formách studia) se současnými či budoucími potřebami regionálního trhu práce.

V oblasti terciárního vzdělávání dosud existují hluboké územní disproporce mezi krajem Vysočina a ostatními kraji v ČR. Nově zřízené vysoké školy působí na území kraje krátce a tomu odpovídá prozatím úzká nabídka jejich studijních programů.

Stávající systém dalšího vzdělávání nepřispívá v dostatečné míře k rozvoji kvalifikovanosti a flexibility lidských zdrojů. Sektoru dalšího vzdělávání chybí promyšlená koncepce a nezbytné legislativní a institucionální podmínky, které by jeho rozvoj usměrňovaly a podněcovaly. Zaměstnavatelé a další sociální partneři se doposud málo zapojují do obsahové i metodické stránky vzdělávacích programů a požadavků na jeho certifikaci. V praxi neexistují kvalitní souhrnné informační a poradenské služby, které by usnadňovaly orientaci v nabídce služeb zaměřených na problematiku rozvoje lidských zdrojů.

Aktivity opatření

- dobudování systému terciárního vzdělávání
- vytvoření fungujícího územně dostupného systému institucí a forem vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání a celoživotního učení
- založení a využívání systému ověřování a uznávání kvalifikací, získaných při dalším vzdělávání, využití akreditačního a certifikačního systému
- zvýšení míry zapojení podnikatelských subjektů do spolupráce při dalším vzdělávání pracovních sil v regionu
- zvýšení míry zapojení obyvatelstva do procesů celoživotního učení

- využívání NNO v rámci zvyšování vzdělanosti obyvatelstva

Cílové skupiny

vzdělávací instituce, začínající a potenciální podnikatelé, nezaměstnaní a rizikové skupiny obyvatel, rozvojové agentury, obyvatelstvo, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO

Opatření 1.7: Rozvoj systému regionálního vzdělávání, implementace vhodných vzdělávacích programů škol a jejich koordinace s potřebami trhu práce

Popis

Rozvoj lidských zdrojů začíná již ve fázi počátečního vzdělávání. Zvyšování kvality a rozšiřování nabídky vzdělávání ve všech stupních počátečního vzdělávání jsou tedy jedněmi z prioritních úkolů v regionálním školství. Rychlé a rozsáhlé technické, ekonomické i sociální změny kladou stále větší nároky na klíčové kompetence (komunikativnost, schopnost učit se, práce v týmu, řešení problémů, numerické aplikace, informační technologie a komunikace v cizích jazycích jednotlivců), na jejich schopnost se dále vzdělávat a na jejich flexibilitu. Lze předpokládat, že právě tyto faktory budou stále více rozhodovat o uplatnitelnosti občanů na trhu práce i v osobním životě. Významným faktorem, který ovlivňuje sociální soudržnost území, je podpora integrace zdravotně i sociálně handicapovaných dětí. Tento vývoj klade nové požadavky na všechny stupně počátečního vzdělávání, jejichž důsledkem jsou aplikace a hledání odpovídajících organizačních i metodických nástrojů usnadňujících rozvoj individuálních předpokladů a zájmů jednotlivců, nároky na zajištění podmínek pro vzdělávání (vzdělávání pedagogů, technické zabezpečení) a změny v oblasti hodnocení výsledků vzdělávání.

Počáteční vzdělání a odborná příprava determinují úspěšnost prvního vstupu mladých lidí na trh práce. Absolventi středních i vysokých škol v poslední době stále obtížněji hledají uplatnění na trhu práce, a zejména v období po ukončení školy rozšiřují seznamy uchazečů o zaměstnání, jež evidují úřady práce. Jednou z příčin tohoto stavu je nedostatečná provázanost nabídky učňovských a studijních oborů vzdělávacího systému s kvalifikačními potřebami trhu práce. V regionu prozatím takový koordinující mechanismus neexistuje, což způsobuje disproporce mezi potřebami trhu práce a kvalifikačně-profesní strukturou absolventů. Je proto žádoucí, aby byly na základě průběžné analýzy doporučovány a zaváděny vhodné formy a struktury vzdělávacích programů odborných škol.

Aktivita opatření

- zvýšení kvality a rozšíření nabídky vzdělávání
- koordinace nabídky vzdělávacího systému s potřebami trhu práce v regionu
- zabezpečení podmínek pro změnu požadavků na počáteční vzdělávání
- zvýšení informovanosti pedagogických pracovníků i veřejnosti o možnostech vzdělávání
- zvýšení flexibility absolventů škol a jejich zaměstnatelnosti na trhu práce v regionu
- zapojení NNO do systému regionálního vzdělávání

Cílové skupiny

vzdělávací instituce, úřady práce, absolventi škol, pedagogičtí pracovníci škol, personální manažeři firem, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO

Opatření 1.8 Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na technologické změny

Popis

Trh práce v České republice prochází rychlými změnami, které se projevují mimo jiné přesuny pracovních sil mezi odvětvími, podniky a profesemi. Potřebu vzdělaného managementu vyvolává především zavádění nových technologií, nových metod řízení, což zároveň zvyšuje nároky na adaptabilitu pracovníků na technologické změny.

Zároveň roste riziko ztráty zaměstnání u pracovníků s nedostatečnou kvalifikací a vytváření skupin obyvatelstva ohrožených v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti sociální exkluzí. Stávající aktivní politika zaměstnanosti má řadu nástrojů a programových podpor, kterými může napomáhat občanům získat zaměstnání nebo se vrátit do pracovního procesu po jeho přerušení. Tyto nástroje však přestávají být dostačující či flexibilní úměrně k měnícím se potřebám trhu práce. Předpokládaný vývoj situace na trhu práce vyžaduje rozšíření nabídky programů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ), a to zejména s důrazem na preventivní opatření, která umožní zapojení i těm skupinám obyvatel kraje, jež se ocitly v ohrožení sociálního vyloučení, a kterým se tím umožní jejich návrat do zaměstnání.

Je proto nezbytné prostřednictvím systému kvalifikací a rekvalifikací v návaznosti na tendence vývoje trhu práce usilovat o zvýšení zaměstnatelnosti pracovní síly a její uplatnitelnosti na trhu práce.

Důležitou podmínkou efektivity uplatňovaných podpůrných programů je systematické monitorování trhu práce a prognózování jeho kvalifikačních potřeb.

Aktivita opatření

- zvýšení úrovně zaměstnatelnosti pracovní síly
- zvýšení zaměstnanosti občanů ze znevýhodněných skupin obyvatelstva
- vytvoření a posílení vazeb mezi trhem práce a systémem rekvalifikací
- uskutečňování preventivních a aktivních činností, které povedou občany k hledání a přijetí zaměstnání

Cílové skupiny

zaměstnanci podniků, začínající a potenciální podnikatelé, nezaměstnaní a rizikové skupiny obyvatelstva, rozvojové agentury, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO